

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา
ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนเป็นที่ประจักษ์ ภายใต้หลักการ “การศึกษาเพื่อความเป็นและการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต” โดยใช้แนวทางการทำงาน “จับมือไว้แล้วไปด้วยกัน” ที่มุ่งสร้าง “การศึกษาเท่าเทียม” ผ่านเครือข่ายการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและต่อยอดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ให้ทันสมัย ได้มาตรฐานสากล ภายใต้แนวคิด “ปฏิวัติการศึกษา แก้ปัญหาประเทศ” เพื่อพัฒนาคนไทยทุกคน ในทุกช่วงวัย ให้ “ฉลาดรู้ ฉลาดคิด ฉลาดทำ” มีศักยภาพและความพร้อมสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นในการส่งเสริมให้มีการต่อยอดแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย พัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ด้วยการเรียนรู้อย่างมีความสุข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงจัดทำแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลกับผู้เรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามแนวทางพหุปัญญา ส่งเสริม ทักษะในศตวรรษที่ 21 และยกระดับสมรรถนะ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร

ขอขอบคุณคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร ให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ต่อไป

กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

มิถุนายน 2568

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์	2
เป้าหมาย	2
ส่วนที่ 2 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	4
แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	4
ความหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	5
ความสำคัญการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	5
ลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	6
รูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	7
บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	9
การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ..	10
ส่วนที่ 3 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	11
การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	11
การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	13
ส่วนที่ 4 การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)	16
ความเป็นมาและความสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	16
หลักการสำคัญ	18
ระดับของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	19
องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	20
ประโยชน์ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา	25
ส่วนที่ 5 ผลลัพธ์การเรียนรู้	27
ศักยภาพตามพหุปัญญา (Multiple Intelligences)	27

ทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills).....	29
คุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	31
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน.....	33
บรรณานุกรม.....	35
ภาคผนวก	
แบบตรวจสอบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เชิงรุก	39
แบบประเมินผลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).....	42
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	44
บันทึกกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.....	45
แบบสังเกตการสอน	47
แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	50
แบบบันทึกการ Coaching การจัดการเรียนรู้	53
คณะผู้จัดทำ.....	57

ส่วนที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 4 มาตราที่ 22 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตราที่ 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประกาศนโยบายและจุดเน้น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568-2569 ข้อที่ 3 ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีการปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ระดับปฐมวัย (อนุบาล 1-3) และระดับประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-3) ให้เป็นไปตามพัฒนาการและความสามารถตามช่วงวัย ส่งเสริมให้มีการต่อยอดแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น AI ระบบการเรียนรู้แบบ Hybrid VT Gamification Metaverse Digital Twin 3.0 Digital Classroom เป็นต้น พัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ด้วยการเรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อม และส่งเสริม พัฒนา ต่อยอดแนวปฏิบัติที่ดีในการจัด

การศึกษาของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกลไก “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” หรือ Professional Learning Community (PLC) เป็นพื้นที่ให้ครูร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนการสอน และร่วมกันพัฒนาวิธีการเรียนรู้ให้เกิดผลลัพธ์กับผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้ดำเนินการจัดทำ แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลกับผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามแนวทางพหุปัญญา ส่งเสริม ทักษะในศตวรรษที่ 21 และยกระดับสมรรถนะ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร

วัตถุประสงค์

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
2. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
3. เพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ทุกคน มีแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร
2. ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

เชิงคุณภาพ

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจและสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้สอดคล้องกับพหุปัญญาและสมรรถนะของผู้เรียน
2. สถานศึกษามีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
3. นักเรียนได้รับการพัฒนาตามพหุปัญญา มีทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร

ส่วนที่ 2

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีรากฐานสำคัญในทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) และแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงรับฟังหรือจดจำเนื้อหาจากผู้สอนเท่านั้น แนวคิดนี้ได้รับการกล่าวถึงและพัฒนาโดยนักการศึกษาหลายท่าน โดยเฉพาะ Bonwell และ Eison (1991) ซึ่งถือเป็นผู้บุกเบิกแนวคิด Active Learning ในระดับสากล สารสำคัญของแนวคิด Active Learning คือ

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

Active Learning ให้ผู้เรียนมีบทบาทหลักในการแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ใหม่ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหา

การมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น (Active Participation)

ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริง เช่น การอภิปราย การทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา หรือการทดลอง ซึ่งต่างจากการนั่งฟังบรรยายแบบดั้งเดิม

การสะท้อนคิด (Reflection)

Bonwell และ Eison (1991) เน้นว่าการเรียนรู้เชิงรุกประกอบด้วยสององค์ประกอบหลัก คือ “การลงมือทำบางสิ่งบางอย่าง” (doing things) และ “การคิดเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังทำ” (thinking about the things they are doing) ซึ่งการสะท้อนคิดนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

การส่งเสริมทักษะคิดขั้นสูง

มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (analysis) สังเคราะห์ (synthesis) ประเมินค่า (evaluation) และการแก้ปัญหา (problem solving) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 การสร้างปฏิสัมพันธ์แนวคิดนี้เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์

สรุปแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติและการสะท้อนคิด ส่งเสริมทักษะคิดขั้นสูงและการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ความหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักการศึกษา	ความหมาย
Bonwell & Eison (1991)	การเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องทำบางสิ่งบางอย่างและคิดเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังทำ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้เป็นผู้ร่วมสร้างความรู้ (co-creators)
Meyers & Jones (1993)	การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งการพูด ฟัง อ่าน เขียน และไตร่ตรอง
Silverman (1996)	ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2562)	การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นการคิดขั้นสูง เช่น อ่าน เขียน ตั้งคำถาม อภิปราย และลงมือปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียน
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563)	การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มตัว ทั้งทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก

สรุปความหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและการคิดขั้นสูง มีการปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการสร้างทักษะที่จำเป็นและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในหลายด้าน ดังนี้

ส่งเสริมการคิดขั้นสูงและวิจารณ์ญาณ

Active Learning ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า การแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีโอกาสใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจและกำกับทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง (Metacognition) แนวทางนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง และค้นหาสไตล์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

กระตุ้นการมีส่วนร่วมและสร้างประสบการณ์ตรง

ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดประสบการณ์ตรงและสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง ส่งผลให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและนำไปใช้ได้จริง

ส่งเสริมความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียนเอง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ที่หลากหลาย

เพิ่มแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการเรียน

ผู้เรียนมีแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนมากขึ้น เพราะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ท้าทายและสนุกสนาน การเรียนรู้เชิงรุกยังช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และกล้าคิดกล้าทำ

สนับสนุนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ความถนัดและความสนใจของตนเองในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการพัฒนาศักยภาพเฉพาะบุคคล

เตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

Active Learning พัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการปรับตัวในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

พัฒนาครูและกระบวนการเรียนการสอน

ไม่เพียงแต่พัฒนาผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้น และออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน

สรุปการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีลักษณะสำคัญที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและการคิดเชิงวิเคราะห์ โดยลดบทบาทของครูจากผู้บรรยายเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ดังนี้

ลักษณะสำคัญ	รายละเอียด
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากกว่าการฟัง	ผู้เรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับข้อมูล แต่ต้องลงมือทำกิจกรรม เช่น การอภิปราย การแก้ปัญหา การทดลอง และการทำงานกลุ่ม เพื่อกระตุ้นความคิดและการเรียนรู้เชิงลึก
2. ลดบทบาทครูเป็นผู้บรรยาย	ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) และผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน มากกว่าการถ่ายทอดความรู้โดยตรง
3. เน้นการพัฒนาทักษะคิดขั้นสูง	ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และแก้ปัญหา (Higher-order thinking skills) ผ่านกิจกรรมที่ท้าทายและมีความหมาย
4. ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมมือและปฏิสัมพันธ์	กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างองค์ความรู้ร่วมกันในกลุ่ม
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนคิดและแสดงความคิดเห็น	ผู้เรียนได้สะท้อนคิดและความรู้ที่ได้รับ ผ่านการพูด การเขียน และการอภิปราย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และความเข้าใจ
6. เน้นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน	ผู้เรียนได้สะท้อนคิดและความรู้ที่ได้รับ ผ่านการพูด การเขียน และการอภิปราย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และความเข้าใจ
7. ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง	ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการกำกับและจัดการเรียนรู้ของตนเอง (self-directed learning) สร้างความรับผิดชอบและความมั่นใจในการเรียน
8. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย	ครอบคลุมการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน และสะท้อนคิด (Listening, Watching, Talking, Reading, Writing, Reflecting) เพื่อพัฒนาทักษะครบทุกด้าน

รูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งออกแบบมาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจริง ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง และสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งกับเพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอน รูปแบบและวิธีการสำคัญที่ใช้ใน Active Learning มีดังนี้

1. การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เกม การจำลองสถานการณ์ การทดลอง การสร้างชิ้นงาน หรือกิจกรรมกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว กระตือรือร้น และเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามทฤษฎี ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

2. การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning)

ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การออกไปศึกษาออกสถานที่ การฝึกงาน หรือการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง เน้นการสะท้อนคิด (Reflection) เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและพัฒนาตนเองจากประสบการณ์นั้น

3. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

ผู้เรียนได้รับโจทย์หรือปัญหาให้แก้ไขด้วยตนเองหรือในกลุ่มส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า และการทำงานร่วมกัน

4. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative/Cooperative Learning)

ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดและช่วยเหลือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน พัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความรับผิดชอบ

5. การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (Case-Based Learning)

ผู้เรียนวิเคราะห์สถานการณ์หรือกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชา ช่วยเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงและฝึกการตัดสินใจ

6. การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project-Based Learning)

ผู้เรียนวางแผนและดำเนินโครงงานด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม ตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย วางแผนลงมือทำ และนำเสนอผลงาน ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดการเวลา และความรับผิดชอบ

7. การอภิปรายและการโต้เถียง (Discussion & Debate)

เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และฝึกการคิดอย่างมีเหตุผลผ่านการอภิปรายหรือโต้เถียง

8. การเรียนรู้แบบใช้เกม (Game-Based Learning)

ใช้เกมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เพื่อสร้างแรงจูงใจและประสบการณ์ที่สนุกสนาน

9. การเรียนรู้ผ่านการเขียนและการสะท้อนคิด (Writing & Reflection)

ผู้เรียนเขียนบันทึก สะท้อนคิด หรือสร้างแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อทบทวนและประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

10. การใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล (Digital/Technology-Enhanced Learning)

ใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยี เช่น การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ การใช้แอปพลิเคชัน หรือการสร้างสื่อมัลติมีเดีย เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้

สรุปรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความหลากหลายและสามารถเลือกใช้หรือผสมผสานให้เหมาะสมกับเนื้อหา เป้าหมาย และลักษณะของผู้เรียน โดยมีจุดเน้นสำคัญคือทำให้ผู้เรียนมีบทบาทหลักในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจริง และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เปลี่ยนบทบาทของครูจาก “ผู้ถ่ายทอดความรู้” ไปสู่ “ผู้อำนวยความสะดวกและผู้สร้างแรงบันดาลใจ” ให้กับผู้เรียน โดยบทบาทสำคัญของครูในกระบวนการนี้มีดังนี้

1. ผู้ออกแบบและวางแผนการเรียนรู้

ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร จุดแข็ง-จุดอ่อนของผู้เรียน และเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม วางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูงสุด เตรียมสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย

2. ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยคำถามปลายเปิด เช่น “ทำไม” “อย่างไร” “อะไรบ้าง” เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากประสบการณ์

3. ผู้สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการเรียนรู้

สร้างแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ทำทำและสอดคล้องกับชีวิตจริง ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานเป็นทีม และการสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

4. ผู้สังเกตและให้ข้อเสนอแนะ

สังเกตพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ให้ข้อเสนอแนะ แนะนำ และช่วยเหลือ เมื่อต้องการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ พร้อมนำผลการประเมินไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

5. ผู้ส่งเสริมการคิดขั้นสูงและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง ส่งเสริมการตั้งคำถาม การค้นคว้า และการเรียนรู้ด้วยตนเอง สนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

6. โค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor)

ทำหน้าที่เป็นโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน สร้างความผูกพันและเสริมพลังการเรียนรู้ ช่วยเหลือ แนะนำ และติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือการเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ออกแบบกิจกรรม ผู้อำนวยความสะดวก ผู้สร้างแรงบันดาลใจ ผู้สังเกตและให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนเป็นโค้ชและพี่เลี้ยง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะคิดขั้นสูง และเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง

การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ (Active Learning)

การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) และการเป็นที่เลี้ยง (Mentoring) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความหมายและบทบาทของ Coaching & Mentoring

Coaching คือ กระบวนการพัฒนาศักยภาพบุคคลผ่านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชี้แนะ (Coach) กับผู้รับการชี้แนะ (Coachee) โดยเน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) การจูงใจ การตั้งคำถาม และการสนับสนุนให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมถึงการเสริมพลังอำนาจ (empowerment) เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Mentoring คือ การเป็นที่เลี้ยงที่ให้คำแนะนำ สนับสนุน ถ่ายทอดประสบการณ์ และช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของครูหรือผู้รับการนิเทศให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของ Coaching & Mentoring ต่อ Active Learning

1) ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยงช่วยให้ครูได้รับคำแนะนำ และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

2) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กระบวนการนี้เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ปัญหาร่วมกันในชุมชนวิชาชีพ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน

3) พัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยงช่วยให้ครูพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

4) เพิ่มแรงจูงใจและความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลง การได้รับการสนับสนุนและคำแนะนำจากโค้ช หรือที่เลี้ยงช่วยให้ครูมีแรงจูงใจ กล้าปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และนำแนวคิด Active Learning ไปใช้จริงในห้องเรียน

3. กระบวนการและแนวทางปฏิบัติ

1) การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยงควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูที่เลี้ยง และครูผู้รับการนิเทศ

2) ใช้เทคนิค เช่น การตั้งคำถามปลายเปิด การสะท้อนคิด การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

3) มีการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงกระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

- 1) ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด
- 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ดีขึ้น
- 3) โรงเรียนมีวัฒนธรรมการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 3

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของแต่ละวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรมเสริมทักษะ อื่นๆ โดยพิจารณาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดของ บลูม (Bloom's Taxonomy) สี่เสาหลัก ทำการศึกษา (Four Pillars of Education) หลักการ พัฒนาทักษะ 4H (Head Heart Hand และ Health) และพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก อาจแยกการออกแบบกิจกรรมได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้
2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมเสริมทักษะอื่น ๆ

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

- 1) เลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ สอดคล้อง เชื่อมโยงกับมาตรฐาน หรือตัวชี้วัด หากเป็นทักษะ ควรเป็นทักษะที่ปฏิบัติแล้วผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามวัตถุประสงค์
- 2) เลือกกิจกรรมที่ผู้เรียนพึงพอใจ สนุก น่าสนใจ ไม่ซ้ำซาก มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
- 3) เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถด้านร่างกายของผู้เรียนที่จะปฏิบัติได้และควรคำนึงถึง ประสบการณ์เดิม เพื่อจัดกิจกรรมใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง
- 4) เลือกกิจกรรมที่ส่งเสริมจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน
- 5) เลือกกิจกรรมให้หลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้มากที่สุด
- 6) ใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม
- 7) ใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะต่าง ๆ
- 8) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการประเมินผล มีการวัดและประเมินผล ที่หลากหลาย และ สอดคล้องกับกิจกรรม

การออกแบบแผนการจัดการเรียนที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

แนวทางการออกแบบแผนการจัดการเรียนที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีดังนี้

ชั้นนำ

1. นำเข้าสู่บทเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน/นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ใช้คำถาม/กิจกรรม/วิดีโอ/อื่นๆ กระตุ้นความคิดกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

ขั้นสอน (จัดกิจกรรมสอดคล้องกับแผนจัดการเรียนรู้)

3. แบ่งกลุ่มทำกิจกรรม
4. ครูให้โจทย์/สถานการณ์/ใบงาน
5. นักเรียนศึกษา ค้นคว้า สืบค้น สืบค้น สืบค้น จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (หนังสือเรียน ใบความรู้ อินเตอร์เน็ต

อื่นๆ)

6. นักเรียนร่วมกันวางแผน ออกแบบ ลงมือปฏิบัติ ตามสถานการณ์/โจทย์/ใบงาน ที่ได้รับเพื่อให้ได้มาซึ่งชิ้นงานและภาระงานตามแผน (การเรียนรู้แบบร่วมมือ การทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์ การมีปฏิสัมพันธ์)

7. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนองาน ขั้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดง ผลงานการสร้างความรู้ของตนเองให้ ผู้อื่นรับรู้ เช่น การจัดนิทรรศการ การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ เรียงความ วาดภาพ การนำเสนอด้วยเทคโนโลยี สารสนเทศ (วิเคราะห์)

8. ครูและนักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นการประเมินผลงานโดยมีเกณฑ์ที่เหมาะสม (ประเมินค่า)

ขั้นสรุป

9. นักเรียนสรุปองค์ความรู้ นำความรู้ไปใช้ รวมทั้งเผยแพร่ องค์ความรู้ไปยังสาธารณชน

ขั้นประเมิน

10. ครูประเมินผลงาน
11. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

ขั้นสร้างองค์ความรู้ใหม่จากองค์ความรู้เดิม

12. ครูให้โจทย์/สถานการณ์ใหม่เพื่อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ผู้สอนสามารถใช้วิธีการประเมินผล ดังนี้

1. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน จึงควรใช้การประเมินการปฏิบัติ

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

(Performance Assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น และกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Rubrics) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง เช่น การประเมินการปฏิบัติจริงที่สะท้อนการใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง (Wiggins, 1990)

2. การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นวิธีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมาย ให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบถึงผลการพัฒนาของผู้เรียน การประเมินลักษณะนี้ผู้สอนต้องเตรียมสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ

ภาระงาน (Tasks) หรือเกณฑ์การประเมินกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ (Scoring Rubrics) การประเมินการปฏิบัติ จะช่วยตอบคำถามที่ทำให้เรารู้ว่า “ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้ดีเพียงใด” ตามประเด็นต่อไปนี้

- 1) สิ่งที่เราต้องการจะวัด (พิจารณาจากมาตรฐาน/ตัวชี้วัด หรือผลลัพธ์ที่เราต้องการ)
- 2) การจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการประเมินการปฏิบัติ
- 3) รูปแบบหรือวิธีการประเมินการปฏิบัติ
- 4) การสร้างเครื่องมือประเมินการปฏิบัติ
- 5) การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Rubrics)

3. การประเมินโดยการใช้คำถาม (Questioning) คำถามเป็นวิธีหนึ่งในการกระตุ้น/ชี้แนะให้ ผู้เรียนแสดงออกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของตนเอง รวมถึงเป็นเครื่องมือวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ดังนั้นเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่ผู้สอนต้องเรียนรู้และนำไปใช้ให้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ การตั้งคำถามเพื่อพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นกลวิธีสำคัญที่ผู้สอนใช้ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นเครื่องสะท้อนให้ผู้สอนสามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้

4. การประเมินโดยการสนทนา (Communication) เป็นการสื่อสาร 2 ทางอีกประเภทหนึ่ง ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน สามารถดำเนินการเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ โดยทั่วไปมักใช้อย่างไม่เป็นทางการ เพื่อติดตามตรวจสอบว่าผู้เรียน เกิดการเรียนรู้เพียงใด เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนา วิธีการนี้อาจใช้เวลา แต่มีประโยชน์ต่อการค้นหา วินิจฉัย ข้อปัญหา ตลอดจนเรื่องอื่นๆ ที่อาจเป็นปัญหา อุปสรรคต่อการเรียนรู้ เช่น วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เป็นต้น

5. การประเมินการสังเกตพฤติกรรม (Behavioral Observation) เป็นการเก็บข้อมูลจากการดู การปฏิบัติกิจกรรมของ ผู้เรียนโดยไม่ขัดจังหวะการทำงานหรือการคิดของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ตลอดเวลา แต่ควรมีกระบวนการและ จุดประสงค์ที่ชัดเจนว่าต้องการประเมินอะไร โดยอาจใช้เครื่องมือ เช่น แบบมาตราประมาณค่า แบบตรวจสอบรายการ สมุดจดบันทึก เพื่อประเมินผู้เรียนตามตัวชี้วัด และควรสังเกตหลายครั้ง หลายสถานการณ์ และหลายช่วงเวลา เพื่อขจัดความลำเอียง

6. การประเมินตนเองของผู้เรียน (Student Self-assessment) การประเมินตนเอง นับเป็นทั้งเครื่องมือประเมิน และเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ เพราะทำให้ผู้เรียนได้คิดใคร่ครวญว่า ได้เรียนรู้อะไร เรียนรู้อย่างไร และ

ผลงานที่ทำนั้นดี แล้วหรือยัง การประเมินตนเองจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. การประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) เป็นเทคนิคการประเมินอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าจะนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าถึงคุณลักษณะของงานที่มีคุณภาพ เพราะการที่ผู้เรียนจะบอกได้ว่าชิ้นงานนั้นเป็นเช่นไร ผู้เรียนต้องมี ความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนว่าเขากำลังตรวจสอบอะไรในงานของเพื่อน ฉะนั้นผู้สอนต้องอธิบายผลที่คาดหวังให้ผู้เรียน ทราบก่อนที่จะลงมือประเมิน การที่จะสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนเข้าใจการประเมินรูปแบบนี้

สรุป การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ต้องวางแผนอย่างรอบคอบ ครอบคลุมทั้งการกำหนดเป้าหมายกิจกรรม การใช้สื่อและเทคนิคการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย มีทักษะการคิด และนำไปใช้ได้จริงในชีวิต

ส่วนที่ 4

การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) คือ กระบวนการรวมกลุ่มของบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา เพื่อร่วมกันเรียนรู้ พัฒนา และยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยความร่วมมือ ความไว้วางใจ และความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรเป็นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

PLC ไม่ใช่เพียงการประชุมหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั่วไป แต่เป็น “พื้นที่ปลอดภัยทางวิชาชีพ” ที่ครูสามารถนำปัญหาจากหน้างานมาหารือหาแนวทางแก้ไข ร่วมกันทบทวนวิเคราะห์การสอนของตนเอง และร่วมกันทดลองพัฒนานวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้ บทบาทของครูใน PLC คือ การเป็น “ผู้นำการเรียนรู้ร่วม” (teacher-leader) มากกว่าผู้รับคำสั่งจากผู้บริหาร โดยมีเป้าหมายร่วมคือ “ความสำเร็จของนักเรียน” ไม่ใช่แค่ผลการเรียน แต่รวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความดีงาม และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

Sergiovanni (1994) อธิบายว่า โรงเรียนควรเป็น “ชุมชน” มากกว่า “องค์กร” เพราะชุมชนมีความผูกพันทางคุณค่าร่วม ความเอื้ออาทร และความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูและผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ความเป็นมาและความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ยุคศตวรรษที่ 21 (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ตลอดจนแผนย่อยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ในการเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนา กระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

ดังนั้น การพัฒนาครูจำเป็นต้องเปลี่ยนจากการอบรมเชิงบรรยายมาเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูได้เรียนรู้จากปัญหาจริงในชั้นเรียน สะท้อนผลการสอน แลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน อย่างยั่งยืนโดยเน้นย้ำว่า PLC เป็นกระบวนการที่ครูรวมตัวกันโดยสมัครใจเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ผ่านกิจกรรมร่วมกัน เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนา การสะท้อนผล และการปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ต้องให้ครูเข้าใจว่า PLC ไม่ใช่ภาระงานเพิ่มเติม แต่เป็นกระบวนการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยการขับเคลื่อนจะต้องเป็นแบบ “Bottom Up” หรือเริ่มจากครูในพื้นที่จริง

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของกลุ่มคนที่มีความร่วมมือกันอย่างจริงจังและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และควบคุมสอบ สะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อผลิตนักเรียนให้มีความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ วิชาทางวิชาการ การทำงานร่วมกัน การคิดวิเคราะห์ โดยมีจุดเน้นและแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้

1. มีเป้าหมายร่วมกันในการจัดการเรียนรู้/การพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ/สถานการณ์ของการเรียนรู้
3. ทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์/สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้/วิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ
4. มีการทำงานเป็นทีม
5. มีการสร้าง HOPE ให้กับคนในสถานศึกษา คือ honesty & humanity (ความซื่อสัตย์สุจริตและเมตตา), option & openness (อิสระทางความคิดและเปิดใจเรียนรู้), patience & persistence (ความอดทนและความมุ่งมั่น), efficacy & enthusiasm (ความเชื่อมั่นในตนเองและความกระตือรือร้น) (เรวัตี ชัยเชาวรัตน์, 2558)

คุณลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิดคุณภาพของการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนที่มี PLC นั้น นอกจากการประยุกต์หรือผสมผสานกับบริบทและคุณลักษณะที่เหมาะสมแล้ว ยังต้องสามารถขับเคลื่อนให้ทั้งโรงเรียนเป็น “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” อย่างแท้จริง โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่ Hord, Roussin & Sommers (2009) ได้ระบุไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. การมีวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกัน (Shared values and vision)
2. การร่วมกันรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของนักเรียน (Collective responsibility for students learning)
3. การส่งเสริมตนเองอย่างสะท้อนวิชาชีพ (Reflective professional inquiry)

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามทฤษฎี ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

4. การทำงานร่วมพลัง (Collaboration)

5. การมีระบบและโครงสร้างที่เกื้อหนุนสัมพันธ์ของบุคลากร (Supportive conditions: structural arrangements and collegial relationships)

จากผลการวิจัยของ Hord (1997) พบว่า PLC ส่งผลดีทั้งต่อครูและผู้เรียน โดยช่วยลดความโดดเดี่ยวทางวิชาชีพของครู เพิ่มความผูกพันต่อพันธกิจของโรงเรียน ส่งเสริมการสะท้อนตนเอง และสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น อัตราการขาดเรียนและตกซ้ำลดลง และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาถูกลดลงอย่างมีนัยสำคัญ จึงสามารถกล่าวได้ว่า PLC มิใช่เพียงเครื่องมือพัฒนาครู แต่เป็น “วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้” ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาโดยรวม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการอบรมปฏิบัติการขับเคลื่อน PLC สู่สถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยมีการอบรมศึกษานิเทศก์ และครูผู้บริหารในทุกเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สามารถนำกระบวนการ PLC ไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริงในระดับโรงเรียน ซึ่งหากดำเนินการได้สำเร็จ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาตามศักยภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนประสบความสำเร็จ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศจึงได้รับมอบหมายให้ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนในทุกโรงเรียน

หลักการสำคัญ

1. การมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียน (Focus on Student Learning) หัวใจสำคัญของ PLC คือ การพัฒนา “การเรียนรู้ของนักเรียน” ไม่ใช่แค่การสอนของครู โดยครูทุกคนต้องมีความเชื่อร่วมกันว่า ความสำเร็จของนักเรียนทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการทำงานทุกวัน

2. ความร่วมมือของทีมงาน (Collaboration and Shared Practice) PLC ไม่ใช่การทำงานแบบโดดเดี่ยว แต่เป็นการทำงานร่วมกันในทีมวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ร่วมวิเคราะห์ปัญหา และพัฒนานวัตกรรมในการสอน สมาชิกแต่ละคนต้องเปิดใจรับฟังและมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์

3. การสะท้อนคิดและการเรียนรู้จากข้อมูลจริง (Reflective Practice and Data-Informed Decision Making) ครูต้องเรียนรู้จากข้อมูลจริง เช่น คะแนนสอบ ผลการสังเกตชั้นเรียน หรือพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์ หาสาเหตุ และสะท้อนตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาวิธีการสอนให้เหมาะสมกับบริบท

4. ความรับผิดชอบร่วม (Collective Responsibility) ทุกคนใน PLC ต้องรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน ไม่ใช่แค่เฉพาะในรายวิชาหรือห้องเรียนของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมแห่งความเป็นเจ้าของร่วมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

5. ความเป็นมืออาชีพและจรรยาบรรณ (Professionalism and Trust) PLC ดำรงอยู่บนพื้นฐานของความเป็นมืออาชีพ ซึ่งหมายถึงการเคารพกันในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพ เปิดใจ รับฟังอย่างลึกซึ้ง และไม่ตัดสินกันจากความล้มเหลว การมีบรรยากาศแห่งความไว้วางใจจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

6. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) PLC ไม่ใช่กิจกรรมที่ทำครั้งเดียวแล้วจบ แต่เป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ครูต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ ทดลอง ปรับปรุง และเติบโตทางวิชาชีพอยู่ตลอดเวลา

ระดับของชุมชนทางการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

แนวคิด PLC สามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับใหญ่ คือ ระดับสถานศึกษา ระดับเครือข่าย และระดับชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับสถานศึกษา (School Level) คือ PLC ที่ขับเคลื่อนในบริบทสถานศึกษา หรือโรงเรียน สามารถแบ่งได้ 3 ระดับย่อย (Sergiovanni, 1994) คือ

1) ระดับนักเรียน (Student Level) นักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและร่วมมือให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นจากครูและเพื่อนนักเรียน อันให้นำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบที่สมเหตุสมผลสำหรับตนเอง นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ “ทักษะการเรียนรู้”

2) ระดับผู้ประกอบการวิชาชีพ (Professional Level) ประกอบด้วยครูผู้สอนและผู้บริหารของโรงเรียน โดยใช้ฐานของ “ชุมชนแห่งวิชาชีพ” เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของชุมชน จึงเรียกว่า “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกคนในโรงเรียนร่วมกันพิจารณา ทบทวนเรื่องนโยบาย การปฏิบัติ และกระบวนการบริหารจัดการต่างๆ ของโรงเรียนใหม่อีกครั้ง โดยยึดหลักในการปรับปรุงแก้ไขสิ่งเหล่านี้ เพื่อให้สามารถบริการด้านการเรียนรู้แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขดังกล่าวนำมาสู่การสนับสนุนการปฏิบัติงานวิชาชีพของครูผู้สอน และผู้บริหาร ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ดีต่อกันของทุกฝ่าย

3) ระดับชุมชนการเรียนรู้ (Learning Community Level) ครอบคลุมถึงผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน และผู้นำชุมชน โดยบุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีส่วนร่วมเข้ามาร่วมสร้างและผลักดันวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย กล่าวคือ ผู้ปกครองนักเรียน ผู้อาวุโสในชุมชน ตลอดจนสถาบันต่างๆ ของชุมชนเหล่านี้ ต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเป้าหมายการเรียนรู้ของชุมชนและโรงเรียน กล่าวคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทางการ

ศึกษาได้โดยการให้การดูแล แนะนำการเรียนที่บ้านของนักเรียน รวมทั้งให้การสนับสนุนแก่ครูและผู้บริหาร สถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้แก่บุตรหลานของตน ผู้อาวุโสในชุมชนสามารถเป็นอาสาสมัครถ่ายทอดความรู้

2. ระดับเครือข่าย (Network Level) คือ PLC ที่ขับเคลื่อนในลักษณะการรวมตัวกันของกลุ่มวิชาชีพ จากองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่มุ่งมั่นร่วมกันสร้างชุมชนเครือข่าย ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วม คือ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์ และพัฒนาวิชาชีพพร้อมกัน อาจมีเป้าหมายที่เป็นแนวคิด ร่วมกันอย่างชัดเจน สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

1) กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน คือ การตกลงร่วมมือกันในการพัฒนาวิชาชีพครู ระหว่างสถาบัน โดยมองว่าการร่วมมือกันของสถาบันต่างๆ จะทำให้เกิดพลังขับเคลื่อน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทางวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนหรือร่วมลงทุนด้านทรัพยากร และการเกื้อหนุนเป็นกัลยาณมิตร คอยสะท้อน การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กรณีตัวอย่าง การจัด PLC เป็นกลุ่มของโรงเรียนในประเทศสิงคโปร์ เพื่อร่วมพัฒนา แลกเปลี่ยน และสะท้อนร่วมกันทางวิชาชีพ เป็นต้น

2) กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือของสมาชิกวิชาชีพครู คือ การจัดพื้นที่เปิดกว้างให้สมาชิกวิชาชีพครู ที่มีอุดมการณ์ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของผู้เรียนเป็น หัวใจสำคัญ สมาชิกที่รวมตัวกันไม่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับสังกัด แต่จะตั้งอยู่บนความมุ่งมั่น สมัคใจ ใช้อุดมการณ์ร่วม เป็นหลักในการรวมกันเป็น PLC

กรณีตัวอย่าง PLC “ครูเพื่อศิษย์” ของมูลนิธิศุภนิเวศน์ สฤงคีวงศ์ (มสส.) ที่สร้างพื้นที่ส่วนกลาง สำหรับวิชาชีพครูให้จับมือร่วมกันเป็นภาคี ร่วมพัฒนา “ครูเพื่อศิษย์” มุ่งสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ใน แต่ละพื้นที่ของประเทศไทย (วิจารณ์ พานิช, 2555) เป็นต้น

3. ระดับชาติ (National Level) คือ PLC ที่เกิดขึ้นโดยนโยบายของรัฐที่มุ่งจัดเครือข่าย PLC ของชาติ เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของวิชาชีพ โดยความร่วมมือของสถานศึกษา และครู ที่ผนึกกำลัง ร่วมกันพัฒนาวิชาชีพ ภายใต้การสนับสนุนของรัฐ

กรณีตัวอย่าง นโยบายวิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ (MOE, 2009) ที่รัฐจัดให้มี PLC ชาติสิงคโปร์เพื่อมุ่งหวังขับเคลื่อนแนวคิด “สอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก” (Teach Less, Learn More) ให้เกิดผลสำเร็จ เป็นต้น

องค์ประกอบของชุมชนทางการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

PLC ในระดับสถานศึกษา หรือระดับผู้ประกอบการวิชาชีพ นำเสนอเป็นองค์ประกอบของ PLC ที่มาจาก ข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์จากเอกสารทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เสนอเป็น 6 องค์ประกอบของ PLC ในบริบทสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย (1) วิสัยทัศน์ร่วม (2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ (3) ภาวะผู้นำร่วม (4) การเรียนรู้

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

และการพัฒนาวิชาชีพ (5) ชุมชนกัลยาณมิตร และ (6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน โดยนำเสนอจากการสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) วิสัยทัศน์ร่วมเป็นการมองเห็นภาพ เป้าหมาย ทิศทาง เส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง เป็นเสมือนเข็มทิศในการขับเคลื่อน PLC ที่มีทิศทางร่วมกัน โดยมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพพร้อมกัน (Sergiovanni, 1994) คือพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็น ภาพความสำเร็จที่มุ่งหวังในการทำงานร่วมกัน (Hord, 1997) อาจเป็นการมองเริ่มจากผู้นำหรือกลุ่มผู้นำที่มี วิสัยทัศน์ทำหน้าที่เหนี่ยวนำให้ผู้ร่วมงานเห็นวิสัยทัศน์นั้นร่วมกัน หรือการมองเห็นจากแต่ละปัจเจกที่มี วิสัยทัศน์เห็นในสิ่งเดียวกัน วิสัยทัศน์ร่วมมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ (4 Shared) มีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

1. การเห็นภาพและทิศทางร่วม (Shared Vision) จากภาพความเชื่อมโยงให้เห็นภาพความสำเร็จร่วมกันถึงทิศทางสำคัญของการทำงานแบบมอง “เห็นภาพเดียวกัน” (Hord, 1997; Hargreaves, 2003)

2. เป้าหมายร่วม (Shared Goals) เป็นทั้งเป้าหมาย ปลายทาง ระหว่างทาง และเป้าหมายชีวิตของสมาชิกแต่ละคนที่สัมพันธ์กันกับเป้าหมายร่วมของชุมชนการเรียนรู้ฯ ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงให้เห็นถึงทิศทางและเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะเป้าหมายสำคัญคือพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน (Hargreaves, 2003; Schmoker, 2004; DuFour, 2006)

3. คุณค่าร่วม (Shared Values) เป็นการเห็นทั้งภาพเป้าหมาย และที่สำคัญเมื่อเห็นภาพความเชื่อมโยงแล้ว ภาพดังกล่าวมีอิทธิพลกับการตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและของงานจนเชื่อมโยงเป็นความหมายของงานที่เกิดจากการตระหนักของผู้เรียนใน PLC จนเกิดเป็นพันธะสัญญาาร่วมกันหลอมรวมเป็น “คุณค่าร่วม” ซึ่งเป็นชุมพลังสำคัญที่จะเกิดพลังในการไหลรวมกันทำงานในเชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพพร้อมกัน (Hord, 1997; DuFour, 2006; Hargreaves, 2003)

4. ภารกิจร่วม (Shared Mission) เป็นพันธกิจแนวทางการปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุตาม เป้าหมายร่วม รวมถึงการเรียนรู้ของครูในหลายๆ ภารกิจ สิ่งสำคัญคือการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ (Hord, 1997) โดยการเริ่มจากการรับผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อศิษย์ร่วมกันของครู (Louis & Kruse, 1995; Senge, 2000; DuFour, 2006)

องค์ประกอบที่ 2 ทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) ทีมร่วมแรงร่วมใจเป็นการพัฒนาจากกลุ่มที่ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และพันธกิจร่วมกันด้วยใจ จนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Louis, Kruse, & Marks, 1996) การเรียนรู้ของทีม และการเรียนรู้ของครู บนพื้นฐานงานที่มีลักษณะต้องมีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ความเข้าใจร่วมกัน ข้อตกลงร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน แนวปฏิบัติร่วมกัน การประเมินผลร่วมกัน และการรับผิดชอบร่วมกัน จากสถานการณ์ที่งานจริงถือเป็นโจทย์ร่วม (Hargreaves, 2003; Stoll & Louis, 2007) ให้เห็นและรู้เหตุปัจจัย กลไกในการทำงานซึ่งกันและกันแบบละวางตัวตนให้มาก

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามทฤษฎี ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

ที่สุด (There's no I in team) (DuFour, 2006) จนเห็นและรู้ความสามารถของแต่ละคนร่วมกัน เห็นและรับรู้ถึงความรู้สึกร่วมกันในการทำงานจนเกิดประสบการณ์หรือความสามารถในการทำงาน และพลังในการร่วมเรียนรู้ ร่วมพัฒนาบนพื้นฐานของพันธะร่วมกันที่เน้นความสมัครใจ และการสื่อสารที่มีคุณภาพบนพื้นฐานการรับฟังและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามการที่ PLC เน้นการขับเคลื่อนด้วยการทำงานแบบทีมร่วมแรงร่วมใจ ที่ทำให้ลงมือทำและเรียนรู้ไปด้วยกันด้วยใจอย่างสร้างสรรค์ต่อนื่องนั้น ซึ่งมีลักษณะพิเศษของการรวมตัวที่เหนียวแน่นจากภายใน นั่นคือการเป็นกัลยาณมิตรทำให้เกิดทีมใน PLC อยู่ร่วมกันด้วยความสัมพันธ์ที่ต่างช่วยเหลือเกื้อกูลดูแลซึ่งกัน จึงทำให้การทำงานเต็มไปด้วยบรรยากาศที่มีความสุข ไม่โดดเดี่ยว (Sergiovanni, 1994; Fullan, 1999) ซึ่งรูปแบบของทีมจะเป็นเช่นไรนั้นขึ้นอยู่กับเป้าประสงค์ หรือพันธกิจในการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ เช่น ทีมร่วมสอน ทีมเรียนรู้ และกลุ่มเรียนรู้ เป็นต้น (วิจารณ์ พานิช, 2554; Olivier & Hipp, 2006; Little & McLaughlin, 1993)

องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) ภาวะผู้นำร่วมใน PLC มีนัยสำคัญของการผู้นำร่วม 2 ลักษณะสำคัญ คือ ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วม และภาวะผู้นำร่วมกัน ให้เป็น PLC ที่ขับเคลื่อนด้วยการนำร่วมกัน รายละเอียดดังนี้

1. ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วมเป็นผู้นำที่สามารถทำให้สมาชิกใน PLC เกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและวิชาชีพ (Kotter & Cohen, 2002) จนสมาชิกเกิดภาวะผู้นำในตนเองและเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน PLC ได้โดยมีผลมาจากการเสริมพลังอำนาจจากผู้นำทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะการเป็นผู้นำที่เริ่มจากตนเองก่อนด้วยการลงมือทำงานอย่างตระหนักรู้ และใส่ใจให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงานทุก ๆ คน (Olivier & Hipp, 2006) จนเป็นแบบที่มีพลังเหนียวทำให้ผู้ร่วมงานมีแรงบันดาลใจและมีความสุขกับการทำงานด้วยกัน อย่างวิสัยทัศน์ร่วม (Hargreaves, 2003) รวมถึงการนำแบบไม่นำ โดยทำหน้าที่ผู้สนับสนุนและเปิดโอกาสให้สมาชิกเติบโตด้วยการสร้างความเป็นผู้นำร่วม ผู้นำที่จะสามารถสร้างให้เกิดการนำร่วมดังกล่าวควรมีคุณลักษณะสำคัญ ดังนี้ มีความสามารถในการลงมือทำงานร่วมกัน การเข้าไปอยู่ในความรู้สึกของผู้อื่นได้ การตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตากรุณา การคอยดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การโค้ชผู้ร่วมงานได้ การสร้างมนต์ทัศน์ การมีวิสัยทัศน์การมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทต่อการเติบโตของผู้อื่น เป็นต้น (Thompson, Gregg, & Niska, 2004)

2. ภาวะผู้นำร่วมกัน เป็นผู้นำร่วมกันของสมาชิก PLC ด้วยการกระจายอำนาจ เพิ่มพลังอำนาจซึ่งกันและกันให้สมาชิกมีภาวะผู้นำเพิ่มขึ้น จนเกิดเป็น “ผู้นำร่วมของครู” (Hargreaves, 2003) ในการขับเคลื่อน PLC มุ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักแนวทางบริหารจัดการร่วม การสนับสนุนการกระจายอำนาจ การสร้างแรงบันดาลใจของครู โดยครูเป็นผู้ลงมือกระทำหรือครูทำหน้าที่เป็น “ประธาน” เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ไม่ใช่ “กรรม” หรือ ผู้ถูกกระทำ และผู้ถูกให้กระทำ (วิจารณ์ พานิช, 2554) ซึ่งผู้นำร่วมจะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อมีบรรยากาศส่งเสริมให้ครูสามารถแสดงออกด้วยความเต็มใจ อิสระ ปราศจาก

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

อำนาจครอบงำที่ขาดความเคารพในวิชาชีพ แต่ยึดถือปฏิบัติร่วมกันใน PLC นั่นคือ “อำนาจทาง วิชาชีพ” (Hargreaves, 2003) เป็นอำนาจเชิงคุณธรรมที่มีขอบปฏิบัติที่มาจากเกณฑ์และมาตรฐานที่เห็นพ้อง ตรงกันหรือ กำหนดร่วมกันเพื่อยึดถือเป็นแนวทางร่วมกันของผู้ประกอบวิชาชีพครูทั้งหลายใน PLC (Thompson et al., 2004)

กล่าวโดยสรุป คือ ภาวะผู้นำร่วมดังที่กล่าวมามีหัวใจสำคัญ คือ นำการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง ของแต่ละคน ทั้งสมาชิกและผู้นำโดยตำแหน่งเมื่อใดที่บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านวิชาชีพและชีวิตจนเกิดพลัง การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความสุขในวิชาชีพของตนเองและผู้อื่น ภาวะผู้นำร่วมจะเกิดผลต่อความเป็น PLC

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (Professional learning and development) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพใน PLC มีจุดเน้นสำคัญ 2 ด้าน คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนา วิชาชีพและการเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู รายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ หัวใจสำคัญการเรียนรู้บนพื้นฐานประสบการณ์ตรงในงานที่ลงมือปฏิบัติ จริงร่วมกันของสมาชิกจะมีสัดส่วนการเรียนรู้มากกว่าการอบรมจากหน่วยงานภายนอก อ้างถึงแนวคิดของ Dale (1969) แนวคิดกรวยประสบการณ์ (Cone of Experience) ยืนยันอย่างสอดคล้องว่าการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ตรงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการเรียนรู้ได้มากที่สุด ด้วยบริบท PLC ที่มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Sergiovanni, 1994) จึงทำให้การเรียนรู้จากโจทย์และสถานการณ์ที่ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการร่วมเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ (Dufour, 2006) ทำให้บรรยากาศการพัฒนาวิชาชีพของครูรู้สึก ไม่โดดเดี่ยว คอยสะท้อนการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถือเป็นพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันที่ใช้วิธีการที่ หลากหลาย เช่น สะท้อนการเรียนรู้ สนทนาสนทนา การเรียนรู้สืบเสาะแสวงหา การสร้างมโนทัศน์ ริเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การคิดเชิงระบบการ สร้างองค์ความรู้ การเรียนรู้บนความเข้าใจการ ทำงานของสมอง และการจัดการความรู้ เป็นต้น (สุรพล ธรรมรัตน์ และคณะ, 2553; Stoll & Louis, 2007)

2. การเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองจากข้างในหรือวุฒิภาวะ ความเป็นครูให้เป็นครูที่สมบูรณ์ โดยมีนัยยะสำคัญ คือ การเรียนรู้ตนเองการรู้จักตนเองของครู เพื่อที่จะเข้าใจมิติ ของผู้เรียนที่มากกว่าความรู้ แต่เป็นมิติของความเป็นมนุษย์ ความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อครูมีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเองแล้ว จึงสามารถมองเห็นธรรมชาติของศิษย์ตนเองอย่างถ่องแท้ จนสามารถสอนหรือจัดการเรียนรู้โดยยึด การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญได้ รวมถึงการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในชุมชน (Hargreaves, 2003) ที่ต้อง อาศัยการตระหนักรู้ สติ การฟัง การใคร่ครวญ เป็นต้น จิตที่สามารถเรียนรู้และเป็นครูได้อย่างแท้จริงนั้นจะเป็นจิต ที่เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา การกรุณา และความอ่อนน้อม เห็นศิษย์เป็นครู เห็นตนเองเป็นผู้เรียนรู้ มีพลัง เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้อย่าง ใคร่ครวญและการฝึกสติ เป็นต้น (สุรพล ธรรมรัตน์ และคณะ, 2553)

กล่าวโดยสรุปการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของ PLC นั้นมีหัวใจสำคัญคือการเรียนรู้ร่วมกัน อย่างมีความสุขของทีมเรียนรู้ เป็นบรรยากาศที่เปิดพื้นที่การเรียนรู้แบบนำตนเองของครู เพื่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง และวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ 5 ชุมชนกัลยาณมิตร (Caring community) กลุ่มคนที่อยู่ร่วมโดยมีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชน มีคุณลักษณะคือมุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข สุขทั้งการทำงานและการอยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบ “วัฒนธรรมแบบเปิดเผย” ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเป็นวิถีแห่งอิสรภาพ และเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย หรือปลอดภัยใช้อำนาจกดดัน บนพื้นฐานความไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน มีจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทรเป็นพลังเชิงคุณธรรม คุณงามความดีที่สมาชิกร่วมกันทำงานแบบอุทิศตนเพื่อวิชาชีพโดยมีเจตคติเชิงบวกต่อการศึกษาศึกษาและผู้เรียนสอดคล้องกับ Sergiovanni (1994) ที่ว่า PLC เป็นกลุ่มที่มีวิสัยทัศน์ต่อกัน เป็นกลุ่มที่เหนียวแน่นจากภายใน ใช้ความเป็น กัลยาณมิตรเชิงวิชาการต่อกัน ทำให้ลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติการสอนของครู เชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กันทั้งในเชิงวิชาชีพและชีวิต มีความศรัทธาร่วมอยู่ร่วมกันแบบ “สังฆะ” ถือศีล หรือหลักปฏิบัติร่วมกัน โดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา อเบกขา เป็นชุมชนที่ยึดหลักวินัยเชิงบวก เชื่อมโยงการพัฒนา PLC ไปกับวิถีชีวิตตนเองและวิถีชีวิตชุมชนอนเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมฐานการพึ่งพาตนเอง (สุรพล ธรรมรัตน์ และคณะ, 2553) มีบรรยากาศของ “วัฒนธรรมแบบเปิดเผย” ทุกคนมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นของตน เป็นวิถีแห่งอิสรภาพ ยึดความสามารถ และสร้างพื้นที่ปลอดภัยใช้อำนาจกดดัน (Boyd, 1992) ดังกล่าวนี้อาจขยายกรอบให้กว้างขวางออกไปจนถึงเครือข่ายที่สัมพันธ์ กับชุมชนต่อไป

องค์ประกอบที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) โครงสร้างที่สนับสนุนการก่อเกิดและคงอยู่ของ PLC มีลักษณะ ดังนี้ ลดความเป็นองค์การที่ยึดวัฒนธรรมแบบวิชาการ หันมาใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการแทน และเป็นวัฒนธรรมที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ การดำเนินการที่ต่อเนื่อง และมุ่งความยั่งยืน จัดปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุนตามบริบทชุมชน มีโครงสร้างองค์การแบบไม่รวมศูนย์ (Sergiovanni, 1994) หรือโครงสร้างการปกครองตนเองของชุมชน เพื่อลดความขัดแย้ง ระหว่างครู ผู้ปฏิบัติงานสอนกับฝ่ายบริหารให้น้อยลง มีการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นรูปแบบทีมงาน เป็นหลัก (Hord, 1997) การจัดสรรปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการของ PLC เช่น เวลา วาระ สถานที่ ขนาดชั้นเรียน ขวัญกำลังใจ ข้อมูลสารสนเทศ และอื่นๆ ที่ตามความจำเป็นและบริบท ของแต่ละชุมชน (Boyd, 1992) โดยเฉพาะการเอาใจใส่ สิ่งแวดล้อม ให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข (สุรพล ธรรมรัตน์ และคณะ, 2553) มีรูปแบบการ สื่อสารด้วยใจ เปิดกว้างให้พื้นที่อิสระ ในการสร้างสรรค์ของชุมชน เน้นความคล่องตัวในการดำเนินการจัดการกับเงื่อนไขความแตกแยก และมีระบบสารสนเทศของชุมชนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ (Eastwood & Louis, 1992)

กล่าวโดยสรุปทั้ง 6 องค์ประกอบของ PLC ในบริบทสถานศึกษา กล่าวคือ เอกลักษณ์สำคัญของความเป็น PLC แสดงให้เห็นว่า ความเป็น PLC จะทำให้ความเป็น “องค์กร” หรือ “โรงเรียน” มีความหมายที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ PLC ด้วยกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือที่ยึดเหนี่ยวกันด้วยวิสัยทัศน์ร่วม มุ่งการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ และชุมชนกัลยาณมิตร แสดงถึงการ รวมพลังของครูและนักการศึกษาที่เป็นผู้นำร่วมกัน ทำงานร่วมกัน แบบทีมร่วมแรงร่วมใจ มุ่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองพัฒนาวิชาชีพภายใต้โครงสร้างอำนาจทางวิชาชีพ และอำนาจเชิงคุณธรรม ที่มาจากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมนำ ร่วมพัฒนาของครู ผู้บริหาร นักการศึกษาภายใน PLC ที่ส่งถึงผู้เกี่ยวข้องต่อไป

ประโยชน์ของชุมชนทางการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา

S.M. Hord. (1997) ได้ทำการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งวิชาชีพ โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ได้ผลสรุปเป็นประเด็นย่อๆ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

- 1) ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในงานสอนของครูลง
- 2) เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน
- 3) รู้สึกว่าต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน และร่วมกันรับผิดชอบเป็นกลุ่มต่อผลสำเร็จของนักเรียน
- 4) รู้สึกเกิดสิ่งทีเรียกว่า “พลังการเรียนรู้ (Powerful learning)” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีการ สอนและตัวผู้เรียน ซึ่งตนไม่เคยสังเกตหรือสนใจมาก่อน
- 5) เข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องทำการสอนได้แตกฉานยิ่งขึ้น และรู้ว่าตนเองควรแสดงบทบาทและพฤติกรรมการสอนอย่างไรจึงจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดตามเกณฑ์ที่คาดหวัง
- 6) รับทราบข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพของตนได้ตลอดเวลา ครูเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนต่อไปน้อยลง
- 7) เพิ่มความพึงพอใจ เพิ่มขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานสูงขึ้น และลดอัตราการลาหยุดงาน
- 8) มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัด และรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า
- 9) มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามทฤษฎี ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

10) มีความประสงค์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ต่อปัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ

2. ประโยชน์ต่อนักเรียน

1) ลดอัตราการตกซ้ำชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการสอนให้น้อยลง ปรากฏให้เห็นทั่วไปโดยเฉพาะในแทบทุกโรงเรียนมัธยมศึกษา

2) อัตราการขาดเรียนลดลง

3) มีผลการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นเด่นชัด

4) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านที่เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า สูงขึ้นอย่างเด่นชัด ชัดเจน

5) มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์การเรียน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกันลดลง

กล่าวโดยสรุป ถ้าผลงานวิจัยดังกล่าวมีน้ำหนักมากพอที่เชื่อมโยงถึงการที่ครูผู้สอนและผู้นำสถานศึกษาได้ทำงานร่วมกันในชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพแล้วก็มีคำถามตามมาว่าแล้วจะเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่มีชุมชนดังกล่าวให้มากขึ้นได้อย่างไร กระบวนทัศน์ทางการศึกษาที่เปลี่ยนไปบ่งชี้ว่า ทั้งบรรดาครูผู้สอนทั้งหลายและสาธารณชน จำเป็นต้องร่วมกันกำหนดบทบาทใหม่ที่เหมาะสมของครู โดยต้องทบทวนการที่ต้องให้ครูใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันอยู่หน้าชั้นเรียน และอยู่กับนักเรียนตลอดเวลา นั้น ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องการใช้เวลาของครูผู้สอนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ปรากฏผลออกมาชัดเจนว่าในหลายประเทศ เช่น ในญี่ปุ่น พบว่า ครูมีชั่วโมงสอนน้อยลง และมีโอกาสได้ใช้เวลาที่เหลือส่วนใหญ่ไปกับการจัดทำแผนเตรียมการสอน การประชุมปรึกษาหารือกับเพื่อนร่วมงาน การให้คำปรึกษาและทำงานกับนักเรียนเป็นรายบุคคล การแวะเยี่ยมชั้นเรียนอื่น เพื่อสังเกตการเรียนการสอน และการได้ใช้เวลาไปเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการพัฒนาวิชาชีพของครูมากขึ้น (Darling – Hammond, 1994, 1996) เป็นต้น การที่จะให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และให้มุมมองใหม่ต่อสาธารณชนและวงการวิชาชีพครูที่ต้องเน้นและเห็นคุณค่าของความจำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพยิ่งขึ้น ถ้าหากต้องการคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ดังที่มีผู้กล่าวว่า “ครูต้องเป็นบุคคลแรกที่ต้องเป็นนักเรียน (Teachers are the first learners)” โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนสูงตามไปด้วย นั่นคือความปรารถนาใฝ่ฝันของบุคคลทุกฝ่ายที่มีอาจปฏิเสธได้

สรุป ทั้ง 6 องค์ประกอบของ PLC ในบริบทสถานศึกษา สะท้อนว่า PLC คือการเปลี่ยน "โรงเรียน" ให้กลายเป็น "ชุมชนการเรียนรู้เพื่อผู้เรียน" ที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกัน พัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้โครงสร้างแห่งวิชาชีพและคุณธรรม เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือการเรียนรู้ของผู้เรียน

ส่วนที่ 5

ผลลัพธ์การเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตในสังคมและการทำงานในอนาคต สามารถจำแนก ออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่

1. ศักยภาพตามพหุปัญญา (Multiple Intelligences)
2. ทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Desirable Characteristics)
4. สมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร (Core Competencies)

ศักยภาพตามพหุปัญญา (Multiple Intelligences)

ศักยภาพตามพหุปัญญา (Multiple Intelligences) เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย Howard Gardner ในปี 1983 และได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาในประเทศไทย โดยสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (2567) ได้กำหนดให้แนวคิดนี้เป็นกรอบสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้หลากหลายด้าน ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะการใช้เหตุผลและภาษา เท่านั้น แต่ครอบคลุมมิติอื่น ๆ ที่สะท้อนถึงศักยภาพในการเรียนรู้และการพัฒนาของมนุษย์อย่างรอบด้าน แนวคิด นี้เน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ในบริบทที่หลากหลาย ทั้งทางปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย โดยสามารถแบ่งปัญญาออกเป็น 8 ด้านหลัก ดังนี้

1. ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน สามารถใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้คำพูดเพื่อการโน้มน้าวใจและการนำเสนอข้อมูล

ตัวอย่างกิจกรรม การเขียนบทความ การอภิปรายในกลุ่ม การนำเสนอผลงาน การเล่าเรื่อง การแต่งกลอน

2. ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการคิดเชิงตรรกะ วิเคราะห์ข้อมูล การแก้ปัญหา และการทำความเข้าใจความสัมพันธ์เชิงนามธรรม สามารถใช้ เหตุผลในการอธิบายและทำนายเหตุการณ์

ตัวอย่างกิจกรรม การแก้โจทย์คณิตศาสตร์ การทำโครงงานวิทยาศาสตร์ การเขียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

3. ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการสร้างภาพในจินตนาการ เข้าใจรูปทรงและความสัมพันธ์ในพื้นที่ มองเห็นภาพรวมและการออกแบบอย่างสร้างสรรค์

ตัวอย่างกิจกรรม การวาดภาพ การออกแบบสถาปัตยกรรม การทำงานด้านกราฟิกดีไซน์

4. ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการสร้างสรรค์และเข้าใจดนตรี รวมถึงการรับรู้จังหวะและเสียง สามารถแยกแยะความแตกต่างของเสียงและเข้าใจโครงสร้างทางดนตรีได้อย่างลึกซึ้ง

ตัวอย่างกิจกรรม การเล่นเครื่องดนตรี การแต่งเพลง การวิเคราะห์ดนตรี

5. ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการใช้ร่างกายเพื่อแสดงออกและแก้ปัญหา รวมถึงการประสานงานระหว่างสมองและกล้ามเนื้ออย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างกิจกรรม การเต้นรำ การเล่นเกม การฝึกศิลปะการต่อสู้ การแสดงละคร

6. ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เข้าใจอารมณ์และความต้องการของผู้อื่น สามารถทำงานเป็นทีมและมีทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล

ตัวอย่างกิจกรรม การทำงานกลุ่ม การเป็นผู้นำทีม การสร้างเครือข่ายสังคม

7. ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจตนเอง รู้จักอารมณ์ ความคิด และเป้าหมายของตนเอง สามารถสะท้อนตนเองและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างกิจกรรม การเขียนไดอารี่ การทำสมาธิ การสร้างแผนพัฒนาตนเอง

8. ปัญญาด้านธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการสังเกตธรรมชาติ การจำแนกสิ่งมีชีวิต และการรักษาสิ่งแวดล้อม เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและสภาพแวดล้อม

ตัวอย่างกิจกรรม การสำรวจธรรมชาติ การทำงานอาสาสมัครเพื่อสิ่งแวดล้อม การปลูกต้นไม้

โดยสรุป แนวคิดทฤษฎีปัญญา (Multiple Intelligences) เป็นกรอบที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองในทุกมิติ ทั้งทางปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาที่ต้องการสร้างผู้เรียนให้มีความสามารถรอบด้านและเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์

ทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)

ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม ทักษะเหล่านี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม , ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะกลุ่มนี้เป็นพื้นฐาน สำหรับการสร้างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาและทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินหลักฐาน และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เป็นการมองหาความ เชื่อมโยงระหว่างข้อมูลและแนวทางแก้ปัญหาอย่างมีตรรกะ

ตัวอย่างกิจกรรม การอภิปรายปัญหาสังคม, โครงการวิทยาศาสตร์, การศึกษากรณี (Case Study), การวิเคราะห์เหตุการณ์จากข่าว

1.2 การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมาย ร่วมกัน ต้องมีทักษะการฟังและการใช้ภาษาเพื่อสร้างความเข้าใจร่วม

ตัวอย่างกิจกรรม การนำเสนองานกลุ่ม, การเขียนบทความร่วมกัน, กิจกรรม Role Play, การทำงานโครงการกลุ่ม

1.3 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) หมายถึง ความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่ คิดนอกกรอบ และปรับใช้ความคิดเหล่านั้นในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ไม่ เกี่ยวข้องกันเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่

ตัวอย่างกิจกรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์, การสร้างงานศิลปะ, การสร้างเกมหรือแอปพลิเคชัน, การระดมสมอง (Brainstorming)

สรุป ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นกลุ่มทักษะที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถ ในการแก้ปัญหา สร้างสรรค์นวัตกรรม และทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการพัฒนาให้เป็นบุคลากรที่มี คุณภาพในศตวรรษที่ 21

2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills)

ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการเข้าถึง วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1 การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หมายถึง ความสามารถในการค้นหา ประเมิน และใช้ข้อมูลที่ต้องการและเป็นประโยชน์ สามารถเลือกแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และเข้าใจความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็น

ตัวอย่างกิจกรรม การค้นคว้าวิจัย, การตรวจสอบข้อเท็จจริง, การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์, การเขียนรายงาน

2.2 การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลที่ได้จากสื่อหลากหลายประเภท รวมถึงการเข้าใจผลกระทบของสื่อต่อสังคม

ตัวอย่างกิจกรรม การวิจารณ์ข่าว, การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์, การสร้าง Podcast, การทำโครงการสารคดี

2.3 การรู้เท่าทันเทคโนโลยี (ICT Literacy) หมายถึง ความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างและสื่อสารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างกิจกรรม การเขียนโปรแกรม, การสร้างเว็บไซต์, การใช้ซอฟต์แวร์สำหรับงานนำเสนอ, การสร้างแอปพลิเคชัน

สรุป ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีเป็นกลุ่มทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกับเข้าใจผลกระทบของสื่อและเทคโนโลยีต่อสังคม

3. ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) ทักษะนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและเติบโตในสังคมและชีวิตการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3.1 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ

ตัวอย่างกิจกรรม การรับมือกับสถานการณ์จำลอง, การปรับแผนการทำงาน, การทำงานในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย

3.2 การริเริ่มและการมีภาวะเป็นผู้นำ (Initiative and Leadership) หมายถึง ความสามารถในการริเริ่มสร้างสรรค์แนวคิดใหม่และนำทีมสู่ความสำเร็จ

ตัวอย่างกิจกรรม การเป็นผู้นำโครงการ, การจัดการกิจกรรมในโรงเรียน, การเป็นประธานชมรม

3.3 ทักษะทำงานสังคมและการทำงานเป็นทีม (Social and Cross-Cultural Skills) หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นจากหลากหลายวัฒนธรรมและภูมิหลัง

ตัวอย่างกิจกรรม การจัดค่ายอาสา, การเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

3.4 การผลิตและรับผิดชอบต่อผลงาน (Productivity and Accountability) หมายถึง ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพและรับผิดชอบต่อผลลัพธ์

ตัวอย่างกิจกรรม การทำงานตามเป้าหมาย, การบริหารเวลา, การประเมินผลตนเอง

3.5 การกำกับดูแลและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility and Ethics) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรมในทุกสถานการณ์

ตัวอย่างกิจกรรม การทำงานอาสาสมัคร, การเข้าร่วมกิจกรรมรักษาสีเสื้อ, การพัฒนา จรรยาบรรณวิชาชีพ

สรุป ทักษะชีวิตและการทำงานเป็นกลุ่มทักษะที่เน้นการพัฒนาบุคคลให้สามารถปรับตัวในสังคมและ มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพในอนาคต

โดยสรุป ทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นชุดของความสามารถที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงาน ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยครอบคลุมทักษะการเรียนรู้ นวัตกรรม สารสนเทศ และชีวิตการทำงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีจริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. **ความมีวินัย (Discipline)** หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การเคารพกติกา และการควบคุมตนเอง

ตัวอย่างกิจกรรม การเข้าแถวตอนเช้า, การทำงานส่งตามกำหนดเวลา, การเล่นกีฬาภายใต้กฎ

2. **ความซื่อสัตย์ (Integrity)** หมายถึง ความจริงใจ การไม่หลอกลวง และการปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์

ตัวอย่างกิจกรรม การทำงานอาสา, การดูแลทรัพย์สินส่วนรวม, การยอมรับความผิดพลาด

3. **ความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility)** หมายถึง การทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด และยอมรับผลที่ตามมา

ตัวอย่างกิจกรรม การทำงานเป็นหัวหน้ากลุ่ม, การรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย, การจัดการเวลาให้มีประสิทธิภาพ

4. **ความมีจิตอาสา (Volunteer Spirit)** หมายถึง ความเต็มใจในการช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม

ตัวอย่างกิจกรรม การทำงานอาสาสมัคร, การช่วยงานในชุมชน, การทำกิจกรรมเพื่อสังคม

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

5. **ความมุ่งมั่นและอดทน (Perseverance and Determination)** หมายถึง ความตั้งใจและความพยายามในการทำงานให้สำเร็จ

ตัวอย่างกิจกรรม การฝึกกีฬา, การเรียนรู้ภาษาใหม่, การแก้โจทย์ปัญหาที่ยาก

6. **ความเป็นผู้นำ (Leadership)** หมายถึง ความสามารถในการนำทีม การตัดสินใจ และการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น

ตัวอย่างกิจกรรม การเป็นหัวหน้าชั้น, การจัดการกลุ่มในการทำโครงการ, การเป็นผู้นำในการอภิปราย

7. **ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (Patriotism)** หมายถึง การมีความภาคภูมิใจในประเทศของตน และการเคารพสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ตัวอย่างกิจกรรม การร่วมกิจกรรมวันชาติ, การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย, การเข้าร่วมพิธีทางศาสนา

8. **ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีเมตตา (Compassion and Kindness)** หมายถึง ความเมตตา การช่วยเหลือผู้อื่น และการมีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์

ตัวอย่างกิจกรรม การช่วยเหลือเพื่อน, การทำงานอาสาสมัคร, การสนับสนุนการทำงานร่วมกันในชุมชน

หมายเหตุ บางกรณีอาจมีการเพิ่มคุณลักษณะอื่น ๆ ตามความต้องการของสถานศึกษา เช่น **ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)**, **ความสามารถในการทำงานเป็นทีม (Teamwork)**, **ความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)**, และ **ความรู้ต่อสังคมและวัฒนธรรม (Cultural Awareness)** เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละโรงเรียน

โดยสรุป คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ประกอบด้วย 8 คุณลักษณะ ได้แก่ **รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์** **ซื่อสัตย์สุจริต** **ใฝ่เรียนรู้** **อยู่อย่างพอเพียง** **มุ่งมั่นในการทำงาน** **รักความเป็นไทย** และ **มีจิตสาธารณะ** ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งทางวิชาการและทางสังคม เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ สถานศึกษาอาจรับเพิ่มคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น **ความคิดสร้างสรรค์**, **การทำงานเป็นทีม**, **ความคิดเชิงวิพากษ์** และ **ความรู้ต่อสังคมและวัฒนธรรม** เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละพื้นที่

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความสามารถที่ผู้เรียนควรมีในการใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล เพื่อบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมปัจจุบัน ประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ได้แก่

1. ความสามารถในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึง ความสามารถในการรับและส่งสาร การใช้ภาษาอย่างเหมาะสมในการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมถึงการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ และการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างกิจกรรม การนำเสนอผลงาน, การอภิปรายกลุ่ม, การเขียนรายงาน, การสร้างสื่อวิดีโอ, การทำอินโฟกราฟิก

2. ความสามารถในการคิด (Thinking Skills) หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ รวมถึงการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

ตัวอย่างกิจกรรม การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, การทำโครงงานวิทยาศาสตร์, การคิดเชิงออกแบบ, การสร้างแบบจำลอง

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา (Problem-Solving Skills) หมายถึง ความสามารถในการระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และหาวิธีแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเลือกใช้กลยุทธ์และทรัพยากรที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

ตัวอย่างกิจกรรม การทำกิจกรรมสถานการณ์จำลอง, การใช้เทคนิคการระดมความคิด, การออกแบบการทดลอง, การใช้กรณีศึกษา

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (Life Skills) หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีความสามารถในการจัดการอารมณ์ การตัดสินใจ และการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ตัวอย่างกิจกรรม การทำงานกลุ่ม, การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน, การฝึกภาวะผู้นำ, การทำงานอาสาสมัคร

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (Technology Utilization) หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเรียนรู้ รวมถึงการรู้เท่าทันเทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

ตัวอย่างกิจกรรม การใช้ซอฟต์แวร์เพื่อการแก้ปัญหา, การสร้างแอปพลิเคชัน, การทำงานร่วมกับเทคโนโลยี, การเขียนโปรแกรม, การใช้ AI เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยสรุป สมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 สมรรถนะหลัก คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้การทำงาน และการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันและอนาคต โดยเน้นการพัฒนาความสามารถในการรับและส่งสาร การคิดอย่างมีเหตุผล การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การปรับตัวในสังคม และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการเผชิญกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- จิราภรณ์ ยกอินทร์. (2560). **การจัดการเรียนรู้เชิงรุก**. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(3), 924-926.
- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). **บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก**. วารสารมณีเชษฐาราม วัตจอมมณี, 6(5), 650-651.
- นิพนพิทา กุลชิต. (2562). **บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก**. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(3), 924-926.
- บุหงา วัฒนะ. (2546). **การจัดการเรียนรู้เชิงรุก**. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(3), 924-926.
- ยูเนสโก (UNESCO). (2542). **การเรียนรู้: ชุมทรัพย์ภายใน (Learning: The Treasure Within)**. แปลโดย สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊กส์พับลิเคชั่น.
- วชิรา เครือคำอ้าย & ชวลิต ขอดศิริ. (2561). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบที่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2560). **การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมเกียรติ พันธุ์พานิช. (2558). **การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก (Active Assessment)**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ จีเพ็ชร. (2562). **การพัฒนาคุณภาพครูโดยการนิเทศแบบการสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง**.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2563). **คู่มือครู: การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในวิชาวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สสวท.
- สุนิสา ดวงชะตา. (2562). **แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3**.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **พระบรมราชโบายด้านการศึกษาในรัชกาลที่ 10**. เข้าถึงจาก: <http://www.obec.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)**.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **คู่มือการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21**.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). (2564). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ Active Learning สำหรับครูผู้สอน**. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพตามทฤษฎี ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). **แนวทางพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **คู่มือการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21**.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2545). **รายงานการศึกษาไทยในสหัสวรรษใหม่**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2565). **คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อนุสตรา เฉลิมศรี. (2563). **การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา**. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bloom, B. S.. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook I: Cognitive Domain*.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. Washington, DC: School of Education and Human Development, George Washington University.
- Brame, C. J. (n.d.). *Active Learning*. Vanderbilt University Center for Teaching. Retrieved from <https://cft.vanderbilt.edu/wp-content/uploads/sites/59/Active-Learning.pdf>
- ERIC. (2021). *Mentoring and Coaching as a Learning Technique in Higher Education*. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 20(7), 1-16.
- Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H., & Wenderoth, M. P. (2014). *Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics*. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(23), 8410-8415.
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books.
- Grunert O'Brien, J., Millis, B. J., & Cohen, M. W. (2023). *Benefits of active learning that enhance any academic journey*. Kinderpedia. Retrieved from <https://www.kinderpedia.co/en/school-and-nurseries-resources/blog/active-learning/benefits-of-active-learning.html>
- Harris, B. M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1991). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning*. Prentice Hall.

- Meyers, C., & Jones, T. B. (1993). *Promoting active learning: Strategies for the college classroom*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Ministry of Education. (2008). *Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bangkok: Ministry of Education.
- Partnership for 21st Century Skills (P21). (2015). *Framework for 21st Century Learning*. Washington, DC: P21.
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Shenker, S., Goss, M., & Bernstein, D. (1996). *Active learning: Creating excitement in the classroom*.
- Silberman, M. (1996). *Active learning: 101 strategies to teach any subject*. Boston: Allyn & Bacon.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. Jossey-Bass.
- Wiggins, G. (1990). *The Case for Authentic Assessment*. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 2(2).

ภาคผนวก

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ
ตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

แบบตรวจสอบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

คำชี้แจง

1. โปรดกรอกข้อมูลในส่วนที่ 1 ให้ครบถ้วนตามหัวข้อที่กำหนด เพื่อให้สะท้อนถึงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนา
2. ในส่วนที่ 2-6 ให้ทำเครื่องหมาย ü ในช่อง 'ผ่าน' หากเกณฑ์นั้นได้รับการปฏิบัติอย่างครบถ้วน และเครื่องหมาย 0 ในช่อง 'ต้องปรับปรุง' หากต้องการการปรับปรุงเพิ่มเติม
3. กรอกข้อเสนอเพิ่มเติมในช่องที่กำหนด เพื่อบันทึกคำแนะนำหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
4. โปรดอ่านเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบในส่วน “หมายเหตุ” ด้านล่างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยการเรียนรู้

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ _____ ระดับชั้น/กลุ่มสาระการเรียนรู้ _____

ชื่อครูผู้สอน: _____ ระยะเวลา: _____

จำนวนชั่วโมงเรียน: _____ ภาระงานที่กำหนด: _____

รายการตรวจสอบ	ผ่าน	ต้องปรับปรุง	ข้อเสนอเพิ่มเติม
ส่วนที่ 2 การวางแผนการจัดการเรียนรู้			
2.1 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objectives)			
2.2 ระบุสมรรถนะหลักที่ต้องการพัฒนา (Core Competencies)			
2.3 อธิบายผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)			
2.4 เชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางและ มาตรฐานการศึกษา (Curriculum Alignment)			
ส่วนที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก			
3.1 เลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม (Appropriate Teaching Strategies)			

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ
ตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

รายการตรวจสอบ	ผ่าน	ต้องปรับปรุง	ข้อเสนอเพิ่มเติม
3.2 ออกแบบกิจกรรมเชิงรุก (Active Learning Activities)			
3.3 ใช้สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Diverse Learning Resources)			
3.4 วางแผนการจัดการห้องเรียนและการสนับสนุน (Classroom Management and Support)			
3.5 กำหนดบทบาทของครูและนักเรียน (Roles of Teachers and Students)			
ส่วนที่ 4 การวัดและประเมินผล			
4.1 ออกแบบเครื่องมือประเมินผล (Assessment Tools)			
4.2 ระบุเกณฑ์การประเมิน (Assessment Criteria)			
4.3 วางแผนการประเมินระหว่างและหลังการเรียนรู้ (Formative and Summative Assessment)			
4.4 ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย (Multiple Assessment Methods)			
4.5 ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback Mechanisms)			
ส่วนที่ 5 การสะท้อนผลและปรับปรุง			
5.1 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ (Learning Outcome Analysis)			
5.2 สรุปข้อดีและข้อควรปรับปรุง (Strengths and Areas for Improvement)			

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

รายการตรวจสอบ	ผ่าน	ต้องปรับปรุง	ข้อเสนอเพิ่มเติม
5.3 วางแผนพัฒนาต่อยอด (Future Development Plan)			
ส่วนที่ 6 การบันทึกและรายงาน			
6.1 จัดเก็บข้อมูลและหลักฐานการเรียนรู้ (Learning Records and Evidence)			
6.2 จัดทำรายงานการจัดการเรียนรู้ (Learning Report)			
6.3 สรุปผลงานของนักเรียน (Student Work Summary)			

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

หมายเหตุ (เกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบ)

1. **ความชัดเจนของวัตถุประสงค์การเรียนรู้** ต้องระบุให้ชัดเจนและเชื่อมโยงกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา เช่น ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ

2. **การเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลาง** ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด

3. **การออกแบบกิจกรรมเชิงรุก** ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ

4. **การจัดการห้องเรียน** ต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสนับสนุนการทำงานกลุ่ม

5. **การประเมินผล** ควรมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย และเหมาะสมกับประเภทของการเรียนรู้ รวมถึงการให้ข้อมูลป้อนกลับที่สร้างสรรค์

6. **การสะท้อนผลและปรับปรุง** ควรวิเคราะห์ผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในอนาคต

7. **การบันทึกและรายงาน** ควรมีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบและสามารถสรุปผลการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ

ตามทหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

แบบประเมินผลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

โรงเรียน..... กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา..... สังกัด สพพ.อุบลราชธานี เขต 1
 ระดับชั้น.....วิชา.....เรื่อง

ชื่อผู้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้.....ชื่อผู้ร่วมพิจารณา.....

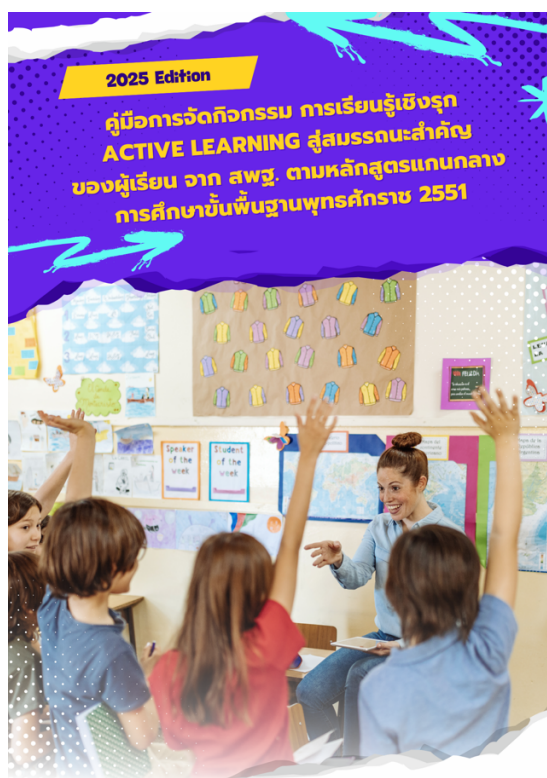
รายการ/ประเด็น ในการประเมิน	ผลการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้อง กับวิชา เนื้อหา ตัวชี้วัด				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
ก. รูปแบบการสอน					
Project based learning					
Problem based learning					
Situation based learning					
Open Approach					
BBL.					
CIPPA model					
GPAS model					
Five Steps					
Cooperative learning model					
จิตศึกษา					
บทบาทสมมุติ , การแสดง					
อื่นๆ ระบุ.....					
ข. วิธีสอนหรือรูปแบบการสอน , ขั้นตอนที่ครูออกแบบเอง					
1. นักเรียนได้คิด ได้วางแผนการทำงาน ได้คิดแก้ปัญหา					
2. นักเรียนได้ทำงาน , แก้ปัญหาตามที่คิด/ได้ทำงานกลุ่ม					
3. นักเรียนนำเสนอผลงาน วิธีการทำงาน ความคิดตนต่อผู้อื่น					
4. นักเรียนได้ซักถามกัน แลกเปลี่ยนรับข้อมูลย้อนกลับ					

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ
 ตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

รายการ/ประเด็น ในการประเมิน	ผลการพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้อง กับวิชา เนื้อหา ตัวชี้วัด				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
5. นักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกรู้สึกนึกคิด , ความคิดเห็น , ประเมิน ค่าในการเลือกกระทำ					
6. นักเรียนเกิดอารมณ์ความรู้สึกไปในทางที่พึงประสงค์					
7. นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างตื่นตัวเหมาะสมตามวัย และตามความสนใจ					
ค. เมื่อทำการสอนจบชั่วโมงสามารถระบุได้ว่านักเรียนมี สมรรถนะใดบ้าง ตามหลักสูตรแกนกลาง 51 ปรับปรุง 60					
1. ความสามารถในการสื่อสาร					
2. ความสามารถในการคิด					
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา					
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต					
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
()
ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

บันทึกกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC)
 รายงานการประชุมสะท้อนคิดหลังจากการสังเกตการสอนของการเปิดห้องเรียน รอบที่.....

ชื่อโรงเรียน.....สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
 วัน เดือน ปี..... เวลาประชุม.....น.
 ปัญหาที่นักเรียนที่ร่วมกันแก้ไข เรื่อง.....
 จำนวนสมาชิก PLC ที่เข้าร่วมกิจกรรม..... คน โดยมีรายชื่อและบทบาทต่อกิจกรรม ดังนี้

ที่	ชื่อ - สกุล	บทบาทหน้าที่	ลายมือชื่อ
		Model Teacher(ครูผู้สอน)	
		Buddy Teacher(ครูผู้ร่วมการเรียนรู้)	
		Buddy Teacher(ครูผู้ร่วมการเรียนรู้)	
		Mentor(หัวหน้าวิชาการ/หัวหน้ากลุ่มสาระ)	
		Administrator(ผู้อำนวยการสถานศึกษา)	
		Administrator(รองผู้อำนวยการสถานศึกษา)	
		Expert (ผู้เชี่ยวชาญ/ศน.)	

ผลการดำเนินกิจกรรมครั้งนี้

หลังจากการไปสังเกตการสอนของครูต้นแบบ ในการจัดการเรียนการสอนในชั่วโมงดังกล่าว โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามทีออกแบไว้เสร็จสิ้นแล้ว สมาชิกในกลุ่ม PLC ได้มาร่วมประชุมสะท้อนคิดหลังการสอน ในวันที่.....เวลา.....และสมาชิก PLC แต่ละท่านได้สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตร ซึ่งสามารถสรุปข้อเสนอที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ดังต่อไปนี้

ที่	ชื่อ - สกุล	สิ่งที่ช่วยพัฒนานักเรียนได้	สิ่งที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้น

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ
 ตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

หลังจากที่รับฟังการสะท้อนของสมาชิก PLC ทุกคน ได้มีการอภิปรายผลและสรุปร่วมกัน เพื่อถอดบทเรียน ซึ่งสรุปประเด็นที่ได้ร่วมเรียนรู้ด้วยกันในการเปิดห้องเรียนในครั้งนี้ได้ ดังนี้

สิ่งที่นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีในครั้งถัดไป	สิ่งที่ควรปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมครั้งนี้

นำผลการสังเกตการสอนของครูต้นแบบ และผลสรุปสะท้อนจากสมาชิก PLC จากการประชุมนี้ไปใช้ในการปรับแผนการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเปิดห้องเรียนรอบใหม่ และนำรายงานการประชุมครั้งนี้ บันทึกใน Logbook ของตนเอง

ลงชื่อ..... Model Teacher(ครูผู้สอน)
(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ
(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ผู้รับรอง
(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

แบบสังเกตการสอน

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตการสอนพิจารณาการสอนของ Model teacher ตามประเด็นที่กำหนดในแบบสังเกตการสอน แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับคะแนนความเหมาะสม โดยความหมายของคะแนนเป็นดังนี้
 คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสม มากที่สุด , คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสม มาก , คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสม ปานกลาง, คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ พอใช้ , คะแนน 1 หมายถึง ต้องปรับปรุง

ด้านที่สังเกต	ประเด็นที่สังเกต	ระดับคะแนนความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม					
		5	4	3	2	1	
ครูผู้สอน	น้ำเสียงมีความดัง ฟังชัด						
	บุคลิกท่าทางมีความ Active						
	การดูแลผู้เรียนทั่วถึงทั้งห้อง						
ผู้เรียน	มีความสนใจ จดจ่อในบทเรียน						
	ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้						
	มีส่วนร่วมในการเรียนรู้						
กระบวนการเรียนรู้	ดำเนินการสอนได้ตรงตามแผน						
	ใช้เนื้อหาสอดคล้องกับผลการเรียนรู้/ตัวชี้วัด						
	จัดกิจกรรมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้/ตัวชี้วัด						
	ใช้วิธีสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม/Active Learning						
	ใช้สื่อการสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุผลการเรียนรู้/ตัวชี้วัดได้ง่ายขึ้น						

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ
 ตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

ด้านที่สังเกต	ประเด็นที่สังเกต	ระดับคะแนนความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
	วัดผลตรงตามผลการเรียนรู้/ตัวชี้วัด						
สภาพแวดล้อมและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน	แสงสว่างภายในห้องเรียน						
	โต๊ะเก้าอี้/ที่นั่งเรียน						
	ตำแหน่งการนั่งเรียนของนักเรียน						
	สภาพอากาศในห้องเรียน						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ผู้รับการนิเทศการสอน Model Teacher

ผู้สังเกตการสอน Buddy teacher

ผลสังเคราะห์การสะท้อนผลการสอน (Reflect) ภาพรวม.....

1. ด้านครูผู้สอน

ด้านบวก

.....

ด้านที่ควรพัฒนา

.....

2. ด้านผู้เรียน

ด้านบวก

.....

ด้านที่ควรพัฒนา

.....

3. ด้านกระบวนการเรียนรู้

ด้านบวก

.....

ด้านที่ควรพัฒนา

.....

4. ด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน

ด้านบวก

.....

ด้านที่ควรพัฒนา

.....

แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

โรงเรียน..... สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ชื่อผู้สอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้/วิชา.....

วันที่นิเทศ เวลา น.

1. การสังเกตการสอน

รายการนิเทศ	การดำเนินการ
ด้านการเตรียมการสอน	
1. การออกแบบการเรียนรู้	
2. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้/ จุดประสงค์การเรียนรู้/การวัดและประเมินผล	
3. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล	
4. การจัดเตรียมสื่อ นวัตกรรม วัสดุ-อุปกรณ์	
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
1. มีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ/กระตุ้นผู้เรียน	
2. พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ หาความรู้/หาคำตอบด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์งาน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและนำไปประยุกต์ใช้ได้ มอบหมายงานให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน	
3. การมอบหมายงานให้นักเรียนสร้างผลงาน/ชิ้นงาน/ นวัตกรรม	

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

รายการนิเทศ	การดำเนินการ
ด้านสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้	
1. มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม	
2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้	
3. การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ของครู	
ด้านการวัดและประเมินผล	
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล	
2. มีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย ครอบคลุมตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้	
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน หรือผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน	
4. แจ้งผลการประเมินให้นักเรียนได้ทราบเพื่อการพัฒนา	
การสรุปผลการสอน	
1. การบันทึกผลการสอน หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
2. การบันทึกความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	

2. ข้อค้นพบ/จุดเด่นในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

3. การสะท้อนผลการสอน

ผู้นิเทศสะท้อนผลการนิเทศให้ครูผู้สอน/ผู้เกี่ยวข้องตามรายการนิเทศและข้อค้นพบ

รายการนิเทศและข้อค้นพบ	แนวทางแก้ไขปัญหา	ผู้รับการนิเทศ

ลงชื่อ..... ผู้รับการนิเทศ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ผู้ร่วมนิเทศ

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบบันทึกการ Coaching การจัดการเรียนรู้

ชื่อผู้นิเทศ (ผู้โค้ช).....ตำแหน่ง.....
 วันที่.....เวลา.....สถานที่.....
 ชื่อครู (ผู้รับการโค้ช).....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
 ชื่อสถานศึกษา.....
 ชื่อหน่วยการเรียนรู้.....ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้.....
 ระดับชั้น.....ห้อง.....จำนวนผู้เรียน.....คน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ตามระดับปฏิบัติของครู (1 : ปรับปรุง 2 : พอใช้ 3 : มาก 4 : มากที่สุด)

ระดับปฏิบัติของครู	การแปลความหมายการตรวจสอบ
1 ปรับปรุง	เกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 ปรับปรุง
2 พอใช้	1.51 – 2.50 พอใช้
3 มาก	2.51 – 3.50 ดี
4 มากที่สุด	3.51 – 4.00 ดีมาก
	เกณฑ์การผ่าน มีผลการประเมินในระดับดีขึ้นไป

บันทึกการสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้

รายการ	ระดับปฏิบัติ			
	1	2	3	4
1. การเกริ่นนำเข้าสู่บทเรียน				
2. การอธิบายขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมชัดเจน				
3. การตั้งคำถามเพื่อสร้างการเรียนรู้				
4. การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด				
5. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ชักถาม				
6. การฟัง และจับประเด็นสำคัญ				
7. การสรุปและสะท้อนผลเป็นระยะๆ ให้ผู้เรียนติดตามความคิดและการเรียนรู้ของกลุ่ม				
8. การเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้เรียนสู่การสรุปแนวคิดหลักของบทเรียน				

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ
 ตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายวรวิทย์ โสภำพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑
๒. นางแสงเดือน สายโสภำ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑
๓. นายอภิณัฒฑิษฐ์ แกระหัน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑
๔. นางกมลวรรณ ป้อมวิเศษ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑

คณะผู้จัดทำ/ตรวจทำน/รูปเล่ม

๑. นางวิไลลักษณ์ จรุงญโรจนวิทย์	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
๒. นางธนพร คำนวน	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๓. นางจินตนา ดอกพุด	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๔. นางวัชรภกร บุคดาห์	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๕. นางกัญญลักษณ์ ศิริวารินทร์	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๖. นายปัญญา ตรีเลิศพจน์กุล	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๗. นางสาวปิยะภรณ์ สาริบูรณ	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๘. นางจินต์ณธิป กุลโชติ	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๙. นางชาลินี ศรีสันต์	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๐. นายเจษฎาพร ชนินวงศ์	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๑. นางสาววราพร ดาราศาสตร์	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๒. นายเวียงชัย แสงทอง	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๓. นางศิริทัย ธโนปจัย	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๔. นางสาวนุจรินุ สมชัย	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๕. นางสาวอัญชลี ไชยกาล	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๖. นางสาวนพวรรณ ชุมพล	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๗. นายเสงี่ยม พวงสุข	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๘. นายกิตติคุณ จตุรภัทรวงศ	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๑๙. นายจักรเพชร สุริยะกมล	ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑
๒๐. นายอรรถพร สำภา	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี
๒๑. นายวัฒน์ วงศ์คำพันธ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมวิทยากร
๒๒. นายสุริยัน พรหมจำปา	ผู้อำนวยการโรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนารามฯ

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ
ตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

๒๓. นางนารอน ทับสกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนประชาสามัคคี(บ้านหนองมะนาว)
๒๔. นางบุญฟ้า ลีมีธนา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังอ้อ (ยอดสังขีวิทยา)
๒๕. นางสาวสิริกัร ประสพสุข	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าบ่อ
๒๖. นายอดิศักดิ์ เดชะศิริ	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหัวเรือ
๒๗. นายไววิทยุ บุญคำ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดงยาง
๒๘. นายชนาวุฒิ พรหมสาร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตย
๒๙. นายจิรัชัย แสไพศาล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากห้วยวังนอง
๓๐. นายปรีชา ประเสริฐโส	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแต่เก่า
๓๑. นายเปรมมินทร์ จันท์กองกวิน	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนกลอยนากลาง
๓๒. นางอัมรา บุญมา	รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี
๓๓. นางกัญนิภา โสภภาพันธุ์	ครูโรงเรียนปทุมวิทยากร
๓๔. นายวิลาศ คำมีแก่น	ครูโรงเรียนปทุมวิทยากร
๓๕. นายอรรถพล จารุแพทย์	ครูโรงเรียนปทุมวิทยากร
๓๖. นางวชิราภรณ์ บุปผาชาติ	ครูโรงเรียนปทุมวิทยากร
๓๗. นายสิริชาติ ภิรมย์ตระกูล	ครูโรงเรียนบ้านท่าไผ่(ไผ่ทอง)
๓๘. นายบุรินทร์ จันทวี	ครูโรงเรียนดอนมดแดง(บ้านดงบัง)
๓๙. นายเอกพันธ์ จินดาเนตร	ครูโรงเรียนดอนมดแดง(บ้านดงบัง)
๔๐. นายวินัย อินคำ	ครูโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี
๔๑. นายจักรพล สร้อยสิงห์	ครูโรงเรียนบ้านยางน้อย(พรหมพิทยา)
๔๒. นางพัชร์ธรา พาชื่น	ครูโรงเรียนบ้านหนองมุก

แนวทางการส่งเสริม

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21
คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

